

Dysgu Cymraeg

Cymraeg yn y Cartref

Gogledd Cymru
(North Wales)

Y Ganolfan
Dysgu Cymraeg
Genedlaethol —
National Centre
for Learning Welsh

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Dysgu
Learn

Cymraeg yn y cartref

Croeso!

Rhagarweiniad ...

Croeso i Cymraeg yn y cartref.

The aim of Welsh in the Home is to provide you with additional phrases and vocabulary so that you can use more Welsh at home and support your child or children through bilingual education.

As well as useful Welsh phrases and vocabulary, you will learn a little about contemporary Welsh culture and traditions you can enjoy with your children, and pick up tips to help you develop your Welsh language skills in the home.

These children will help you understand which age groups are suited to activities and services mentioned in this course.

Helô, sut dach chi?

Geirfa

bisged siocled – chocolate biscuit

cân – song

cariad – love

plentyn (plant) – child (children)

teulu – family

adio – to add

hapus – happy

swnllyd – noisy

distaw – quiet

trist – sad

amser gwely – bed time

dim – zero, nothing, no

i ti – for you

syniad da! – good idea!

Syniad da!

Singing Welsh songs is a great way for you and your child to learn new words and have fun! You'll find lots of great videos of Welsh nursery rhymes online, such as this playlist prepared by Newport City Council featuring songs that your child will learn at their Cylch Meithrin or school: <https://www.youtube.com/user/newportwebteam/playlists> Many music streaming services have Welsh playlists for children and your local Welsh bookshop can help you find CDs and DVDs to play at home.

Cân: Mr Hapus

*In the Mynediad course, we use 'dw i', but you will see the more formal 'ydw i' in your child's reading books and in songs such as Mr Hapus.

Mr Hapus ydw i, ydw i
Mr Hapus ydw i, ydw i
Mr Hapus ydw i
Mr Hapus ydw i
Mr Hapus ydw i, ydw i

Mr Trist ydw i, ydw i
Mr Trist ydw i, ydw i
Mr Trist ydw i
Mr Trist ydw i
Mr Trist ydw i, ydw i

Mr Swnllyd ydw i, ydw i
Mr Swnllyd ydw i, ydw i
Mr Swnllyd ydw i
Mr Swnllyd ydw i
Mr Swnllyd ydw i, ydw i

Mr Distaw ydw i, ydw i
Mr Distaw ydw i, ydw i
Mr Distaw ydw i
Mr Distaw ydw i
Mr Distaw ydw i, ydw i

Ti a Chi

*With your child, you should use the singular and informal **Ti**. Some children use **chi** with a parent as a sign of respect, but it's more common now for children to call a parent **ti**. **Chi** is used when talking to more than one person, so you should use it if you have more than one child, when speaking to both or all of them.*

Sgwrs 1 – Amser gwely

A: Dim i-pad rŵan. Amser gwely i ti!

B: O! Dw i'n gwyllo Sam Tân!

A: Na, amser gwely.

B: lawn.

A: Nos da cariad.

B: Nos da.

Sgwrs 2

A: Sut dach chi, blant?

B: lawn. Sut wyt ti, mam/dad?

A: Dw i wedi blino.

B: Bisged siocled?

A: Plŷs - diolch!

Rhifau 1-10

Adio to add

*Work with a partner to fill in the gaps below with the correct answer yn Gymraeg. Then, read the sums out loud, with one partner reading the first part and the other providing the answer, for example: **Partner 1:** Un adio dau **Partner 2:** Tri*

You could also do this exercise with your child.

$$1 + 2 = \underline{\text{tri}} \quad 2+3 = \underline{\quad} \quad 2+1+1 = \underline{\quad} \quad 3+2+1 = \underline{\quad} \quad 5+4 = \underline{\quad}$$

$$2+3+3 = \underline{\quad} \quad 1+1 = \underline{\quad} \quad 5+4+1 = \underline{\quad} \quad 3+4 = \underline{\quad}$$

1 2 3 4 5

Y Teulu

This is the Davies family. Choose the correct words to fill in the gaps in their speech bubbles.

da

dw i

Bow wow

Alys

dach

Helô

Pwy

Lisa
(Mam)

Helô! Lisa _____.
Sut ____ chi?

Alun
(Dad)

Prynhawn _____.
Alun dw i. ____
dach chi?

Alys

Helô! _____
dw i.

Gruff

_____!

Pero

Wyt ti'n hoffi/licio coffi?

Geirfa

brechdan(au) – sandwich(es)

gitâr (gitarau) – guitar(s)

gwers(i) – lesson(s)

stori (storïau) – story (stories)

llyfr(au) – book

lliwio – to colour

dim byd – nothing

trip ysgol – school trip

yn yr ysgol – in school

yn y tŷ – in the house / at home

ymarfer corff – P.E.

Syniad da!

Dan ni'n hoffi...

Cyw is the Welsh language Service for children on S4C, which is on from 06:00-12:00 dydd Llun – dydd Gwener, 06:00 – 08:00 dydd Sadwrn a 06:00 – 09:00 dydd Sul. You can also catch up with **Cyw** at any time on Clic, i-player or on the **Cyw** website www.cyw.cymru

Cyw's colourful animal characters are very appealing to young children. As well as being fun and entertaining, **Cyw** programmes and songs will help you and your child develop literacy and numeracy skills in Welsh.

Cân: Dyddiau'r Wythnos

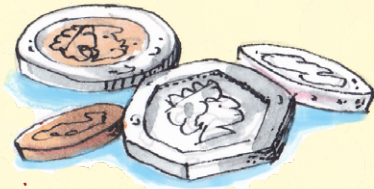
Un, dau, tri, pedwar, pump, chwech, saith,
Cyfrwch y diwrnodau gyda ni! *Count the days with us!*

You will find more Cyw songs (and their full lyrics) on www.cyw.cymru/en/songs and traditional Welsh songs on <https://cyw.cymru/en/caru-canu/>

This is Aled's school timetable. What does he need every day?
Match the pictures to the correct activities.

Dydd Llun	Dydd Mawrth	Dydd Mercher	Dydd Iau	Dydd Gwener
llyfr darllen	ymarfer corff	Trip ysgol! brechdanau arian	ymarfer corff	gwerau gitâr

Ymarfer

Take it in turns with your partner to read the questions and responses.
Then, replace the underlined words with other nouns or verb-nouns that
you know in Welsh.

Wyt ti'n hoffi Sam Tân?

Nac ydw, ond dw i'n hoffi Sali Mali.

Wyt ti'n hoffi bisgedi?

Nac ydw, ond dw i'n hoffi cacennau.

Wyt ti'n hoffi darllen?

Nac ydw, ond dw i'n hoffi lliwio.

Wyt ti'n hoffi canu?

Nac ydw, ond dw i'n hoffi chwarae.

Sgwrs 1

A: Be wyt ti'n hoffi yn yr ysgol?

B: Dim byd.

A: Dim byd? Wyt ti'n hoffi darllen?

B: Nac ydw.

A: Wyt ti'n hoffi lliwio?

B: Nac ydw.

A: Wyt ti'n hoffi canu?

B: Nac ydw. Ofnadwy!

A: Wyt ti'n hoffi chwarae?

B: Ydw, wrth gwrs! Bendigedig!
Dw i'n hoffi amser chwarae!

Sgwrs 2

A: Lle dach chi'n mynd, blant?

B + C: Dan ni'n mynd i chwarae.

A: Na, amser te. Sbageti heno.

B: Dw i ddim yn licio sbageti.

C: Dw i ddim yn licio sbageti chwaith.

A: Dach chi'n bwyta sbageti yn yr ysgol!

B: Dw i'n licio sbageti yn yr ysgol.

C: Dw i ddim yn licio sbageti yn y tŷ.
Ych a fi!

A: Hmff.

Llenwch y bylchau

Fill in the gaps with the correct words from the list below.

darllen siopa dw ddim canu hoffi

Helo, Alys _____ i. Dw i'n _____ chwarae, _____ a
_____ llyfrau. Dw i _____ yn hoffi _____
bwyd efo Mam.

Cyfieithwch *Translate*

I don't like reading.

.....

Where do you buy books?

.....

I like playing football.

.....

When do you watch Cyw?

.....

Dach chi isio paned?

Geirfa

enfys(au) – rainbow(s)

mathemateg – mathematics

siop Gymraeg – Welsh shop

bloc(iau) – block(s)

cwpan(au) – cup(s)

tegan(au) – toy(s)

hardd – beautiful

fama – here

efo – with

wedi gorffen – finished; all gone

Syniad da!

Dan ni'n hoffi...

Apps are a great way to keep your children entertained when you're busy or on the go, and many have educational benefits too. In recent years, Welsh apps have been developed for children of all ages, such as Tric a Chlic, Magi Ann, Mistar Urdd and Nofel Graffeg, as well various Cyw and Stwnsh apps.

Why not download a Welsh app today? The Welsh Government's Hwb website (hwb.gov.wales) would be a good place to search.

Cân: Lliwiau'r enfys

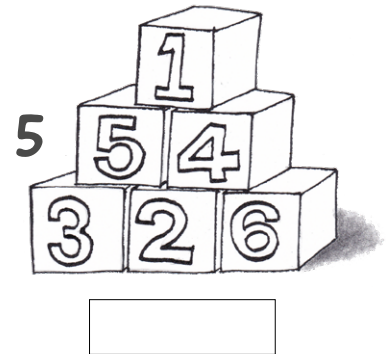
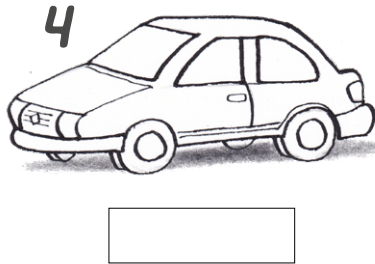
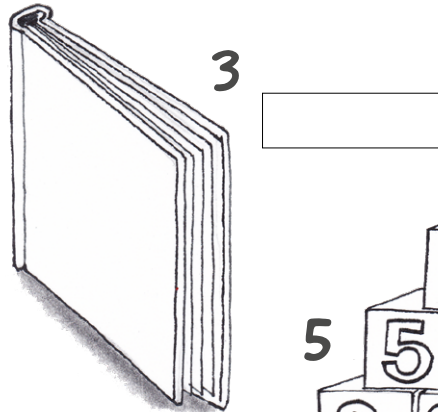
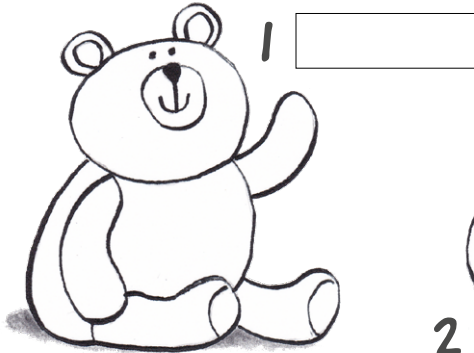
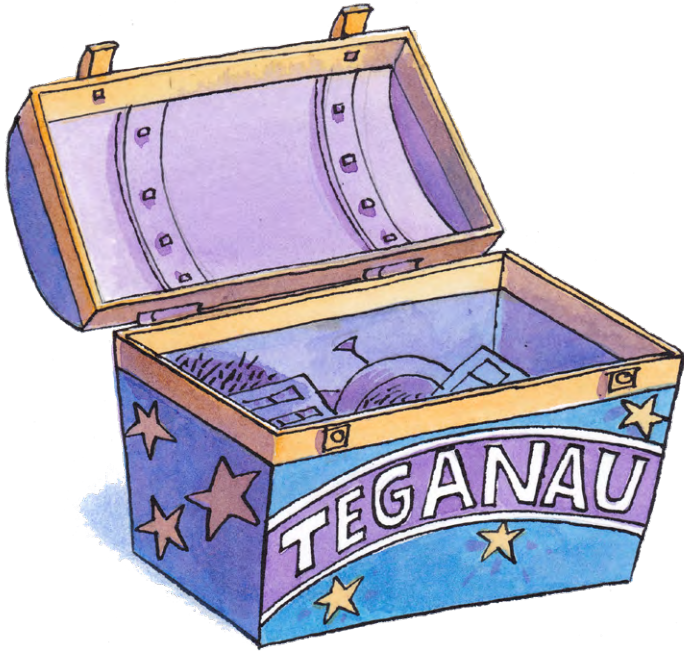
Coch a melyn a pinc a glas
Porffor ac oren a gwyrdd,
Dyma liwiau'r enfys,
Lliwiau'r enfys,
Lliwiau'r enfys hardd.

*These are the colours
of the rainbow,
colours of the
rainbow, colours of
the beautiful rainbow.*

With your child, use the colour code below to colour in these teganau (toys).
Then label each tegan yn Gymraeg.

1. melyn 2. glas 3. gwyrdd 4. coch 5. oren

Sgwrs 1

A: Dw i isio chwarae.

B: Wyt ti isio chwarae efo blociau?

A: Nac oes, dw i isio chwarae efo tedi melyn.

B: Dyma ti, tedi melyn.

A: Diolch. Mae tedi isio diod.

B: Dyma ti, dŵr i tedi.

A: Na, llefrith plŷs. Mae tedi'n hoffi llefrith.

B: Iawn, llefrith i tedi. Dyma ti.

A: Diolch. Da iawn tedi – wedi gorffen!

If your child goes to a Cylch Meithrin or a Welsh-medium nursery, you may have heard her/him using the phrase 'wedi gorffen', which means 'finished' or 'all gone!'.

Read this sgwrs between Lewys and his father, and fill in the gaps with the correct words from the list.

ti blino
cartref
ofnadwy

i diod
Mathemateg
isio

Lewys: Dw i ddim isio gwneud y gwaith cartref _____ .

Dad: Pam?

Lewys: Dw i wedi _____ a dw i isio diod.

Dad: Dyma ti. _____ .

Lewys: Diolch. Dw i _____ bisged hefyd. A dw i isio banana.

Dad: Iawn. Dyma _____ .

Lewys: A dw _____ isio...

Dad: Na, dim byd arall. Gwaith _____ plis.

Lewys: O Dad, rwy'ti'n _____ !

Sgwrs 2 Y Siop Gymraeg

Sgwrs 2 happens in a Siop Gymraeg (Welsh shop). Why not visit a Siop Gymraeg? You can buy Welsh books, DVDs and cards, and staff will be happy to help you practise your Cymraeg.

Read this sgwrs with your partner, taking turns to read both parts.

Then, replace the underlined words with some of the options below.

A: Bore da, sut dach chi?

B: Da iawn, diolch. A chi?

A: Da iawn, diolch. Dach chi isio help?

B: Oes plis. Dw i eisiau DVD Sali Mali.

A: Dyma chi. Fama.

B: Dw i isio llyfr Sali Mali hefyd, plis.

Llyfr oren Sali Mali.

A: Dyma chi. Llyfr oren Sali Mali.

Rhywbeth arall?

B: Dim diolch. Diolch yn fawr!

wedi blino heddiw

bendigedig

DVD Sam Tân

Pyjamas piws Dewin a Doti

DVD Deian a Loli

Ilyfr Dona Direidi

Ilyfr pinc Dona Direidi

iawn

CD Cyw

Ilyfr Dysgu Cymraeg

Ilyfr melyn Dysgu Cymraeg

Pyjamas Dewin a Doti

Mynd a dŵad

Geirfa

gofalwraig – female carer/caretaker

cylch(oedd) – circle(s), group(s)

chwarae meddal – soft play

deinosor(iaid) – dinosaur(s)

gofalwr (gofalwyr) – male carer/caretaker

pwll peli (pyllau peli) – ball pool(s)

hanner tymor – half term

yma – here

Syniad da!

Dan ni'n hoffi...

Mudiad Meithrin is the main provider of Welsh-medium early years care and education in the voluntary sector. If you have young children, they might be attending a local Cylch Meithrin or a Cylch Ti a Fi run by Mudiad Meithrin.

As well as supporting your child's personal, social and emotional development, these Cylchoedd (circles or groups) will give your child a head start in Welsh and prepare them for Welsh-medium primary education. Mudiad Meithrin also produce exciting and innovative educational resources. Visit www.meithrin.cymru for more information.

Cân: Un bys, dau fys

This is one of the first songs that young children learn in their Cylch Meithrin or Nursery.

Un bys, dau fys, tri bys yn dawnsio,	<i>One finger, two fingers, three fingers dancing,</i>
pedwar bys, pum bys, chwe bys yn dawnsio,	<i>four fingers, five fingers, six fingers dancing,</i>
saith bys, wyth bys, naw bys yn dawnsio,	<i>seven fingers, eight fingers, nine fingers dancing</i>
deg bys yn dawnsio'n llon.	<i>ten fingers dancing happily.</i>

The video below of children at a Cylch Meithrin was produced by Newport City Council.

<https://www.youtube.com/watch?v=d-AUurrXDdQ>

Sgwrs 1 - Canolfan Chwarae Meddal Caernarfon

Sam: Helô, sut dach chi?

Ceri: Da iawn diolch, a chi?

Sam: lawn, ond wedi blino! Sam dw i, a dyma Gwilym.

Ceri: Ceri dw i, a dyma Mared. O le dach chi'n dŵad?

Sam: Dan ni dŵad o Fangor, dim Caernarfon, ond dan ni'n hoffi dŵad yma.

Ceri: Dan ni'n hoffi dŵad yma hefyd. Mae Mared yn hoffi'r pwll peli a dw i'n hoffi'r coffi!

Sam: Dw i'n mynd i brynu coffi rŵan. Be dach chi isio?

Ceri: Dach chi'n siŵr?

Sam: Ydw, wrth gwrs.

Ceri: Americano mawr, plis.

Sam: Dim problem.

Ceri: Diolch!

Sgwrs 2

Mam/Dad: Lle wyt ti'n mynd?	Plentyn: Dw i'n chwarae efo'r deinosor.
Plentyn: Dw i'n mynd i'r gwaith.	Mam/Dad: Lle mae'r amgueddfa?
Mam/Dad: O? Lle wyt ti'n gweithio?	Plentyn: Yma.
Plentyn: Dw i'n gweithio yn yr amgueddfa.	Mam/Dad: Dw i isio mynd i'r amgueddfa efo ti.
Mam/Dad: Be wyt ti'n wneud yn yr amgueddfa?	Plentyn: Iawn. Pum punt, plîs!

Be dach chi'n mynd i wneud dros y penwythnos?

Cofiwch, use *dw i* if you're writing about yourself, and *dan ni* if you're writing about you and your family.

Nos Wener:

.....

.....

.....

.....

.....

Dydd Sadwrn:

.....

.....

.....

.....

.....

Dydd Sul:

.....

.....

.....

.....

.....

UNED 5

Be wnest ti ddoe?

Geirfa

pysen (pys) – pea(s)

taten (tatws) – potato(es)

bwydo – to feed

gwisgo – to get dressed

newid – to change

peintio – to paint

sgwennu – to write

yn anffodus – unfortunately

selsigyn (selsig) – sausage(s)

tŷ bach twt – playhouse, Wendy house

Syniad da!

Dan ni'n hoffi... Ffrindiau'r Wyddor

Ffrindiau'r Wyddor (*Friends of the Alphabet*) is a colourful and interactive resource on the Welsh Government's Hwb website (www.hwb.gov.wales) which introduces the letters of the Welsh alphabet. Each letter has its own character and a story to read or listen to, as well as a series of animations, a vocabulary wall which can be used to listen to different words and a simple song.

Cân: Ben Broga

(o Ffrindiau'r Wyddor)
Ben Broga, Ben Broga,
Yn nofio, yn nofio
Bing-bong, bing-bong
Sbinc-sbonc, i mewn i'r dŵr
Boing-boing into the water.

Sgwrs 1

Rhiant: Be wnest ti yn yr ysgol heddiw?

Plentyn: Yn y bore, mi wnes i ddarllen llyfr ac mi wnes i sgwennu stori. Wedyn, mi wnes i chwarae yn y tŷ bach twt.

Rhiant: Be wnest ti amser cinio?

Plentyn: Mi wnes i fwyta tatws, pys a

selsig. Wedyn, mi wnes i chwarae efo Mari a Dewi.

Rhiant: Be wnest ti ar ôl cinio?

Plentyn: Mathemateg. Wedyn mi wnes i beintio.

Rhiant: Peintio be?

Plentyn: Car coch.

Rhiant: Da iawn, cariad!

Dyddiadur Mali

**Helo, Mali dw i.
Mam Elin a Jac dw i.**

*Look at these selfies of Mali
and write what she did every
day.*

*The first one has been done
for you*

Dydd Llun

Mi wnes i
fwyta cacen.

Dydd Mawrth

Dydd Mercher

Dydd Iau

Dydd Gwener

Sgwrs 2

- A:** Dw i isio bwyd!
B: Sori, dim bwyd eto.
A: O? Be wnest ti heddiw, 'ta?
B: Mi wnes i wisgo. Mi wnes i wisgo'r babi.
A: Wedyn?
B: Mi wnes i fwydo'r babi. Mi wnes i newid y babi.
A: O.
B: Wedyn, mi wnes i newid y babi eto!
A: Be wedyn?
B: Mi wnes i fwydo'r babi. Mi wnes i gerdded i'r parc efo'r babi. Mi wnes i ganu i'r babi.
A: Be wedyn?
B: Mi wnes i newid y babi ETO!
 O, dw i wedi blino'n lân.
A: OK cariad. Dw i'n coginio heno.

Y Treigladd Meddal

Fill in the gaps in the sentences below using the options in the box.

Mi wnes i yfed _____ yn y caffi efo ffrind.

Mi wnes i fwyta _____ a salad efo'r pysgodyn.

Mi wnes i ddarllen _____ ddoe.

Mi wnes i fwyta _____ i frecwast.

Mi wnes i wisgo _____ newydd i'r parti.

Mi wnes i olchi _____.

coffi
 banana
 papur newydd
 grawnwin
 dillad
 tatws

Sut mae'r tywydd?

Geirfa

creision – crisps

disgo(s) – disco(s)

oed – age, of age

parti (partion) – party (parties)

pen-blwydd(i) – birthday(s)

rhiant (rhieni) – parent(s)

gwrando – to listen

gofyn – to ask

bob amser – always, all the time

(yn) wir – truly, really

Syniad da!

Dan ni'n hoffi... darllen

*As any early years practitioner will tell you, reading with your child is very important to develop language and listening skills, and it's never too early to start. Even babies respond to picture books and love hearing their parents' voices. You can help develop your child's Welsh language skills by reading Welsh or bilingual books together. Your local **siop Gymraeg** can help you choose suitable books. Here are a few other things to remember:*

When reading to a child, it's important to point at the words to show that the letters mean something, and aren't just squiggles! Eventually, your child will start to recognise letters.

Books that rhyme are very appealing to children and help them remember new words and phrases.

If you're not sure where to start with Welsh books, why not try a Welsh version of a familiar English book such as The Gruffalo? (Y Gryffalo, www.drefwen.com).

Cân: Bwrw glaw yn sobor iawn

*Your child will probably learn this popular Welsh nursery rhyme about the weather in **Cylch** or **ysgol**. Why not watch this version of the song by Caru Canu, the Cyw animation series?*

<https://www.youtube.com/watch?v=kvuur1Hm9HE>

Bwrw glaw yn sobor iawn	<i>It's raining cats and dogs</i>
Wel dyna b'nawn anghynnes,	<i>Well what a miserable afternoon,</i>
'Mochel dan yr ambarél	<i>Sheltering under the umbrella</i>
A cherdded fel brenhines.	<i>And walking like a queen.</i>

Symiau

Write the answers yn Gymraeg, in words.

Un deg pedwar adio dau = _____

Wyth deg naw adio chwech = _____

Dau ddeg tri adio pump = _____

Saith deg adio naw = _____

Pum deg wyth adio pedwar = _____

Chwe deg tri adio chwech = _____

Naw deg pump adio pump = _____

Sgwrs 1: Parti pen-blwydd

Jac: Helo Sam, sut wyt ti?

Sam: Dw i'n brysur! Mae parti pen-blwydd Lili dydd Sadwrn.

Jac: Lle mae o?

Sam: Yn Neuadd y Dref, efo disgo Bob y Clown.

Jac: Pryd mae o?

Sam: Mae o'n dechrau am un o'r gloch.

Jac: Pryd mae o'n gorffen?

Sam: Tri o'r gloch.

Jac: Wyt ti'n gwneud bwyd?

Sam: Ydw. Brechdanau, creision, selsig bach.

Jac: Wyt ti'n gwneud cacen?

Sam: Nac ydw, wir! Dw i ddim yn hoffi gwneud cacennau. Mae Mam yn gwneud cacen. Mae hi'n medru coginio'n dda.

Jac: Da iawn. Wel, pob lwc!

Sam: Diolch!

After reading the dialogue with your partner, fill in the blanks in Lili's party invitation.

Parti Lili

Parti Pen-blwydd efo Bob

Dydd 2 Mai

Lle

Dechrau Gorffen

RSVP: Lisa 225483

Sgwrs 2 - noson rieni

Athrawes: Noswaith dda, sut dach chi?

Mam/Dad: Da iawn diolch, a chi?

Athrawes: Iawn diolch, ond dw i wedi blino a deud y gwir. Mae hi'n brysur yma!

Mam/Dad: Ydy. Wel, sut mae Lili yn yr ysgol?

Athrawes: Da iawn. Mae hi'n gweithio'n dda ac mae hi'n gwrando bob amser. Mae hi'n medru darllen yn dda.

Mam/Dad: Dw i'n darllen efo hi bob nos. Dan ni'n hoffi darllen.

Athrawes: Da iawn chi.

Mam/Dad: Be am sgwennu?

Athrawes: Mae hi'n hoffi sgwennu ac mae hi'n gwneud Mathemateg yn dda hefyd.

Mam/Dad: Da iawn.

Athrawes: Dach chi isio gofyn cwestiwn arall?

Mam/Dad: Nac oes. Mae Lili yn hapus yn yr ysgol, felly dw i'n hapus.

Athrawes: Diolch.

Mam/Dad: Diolch i chi.

Ydy hi'n gweithio?

Geirfa

cegin – kitchen

lolfaf – lounge, living room

ystafell(oedd) – room(s)

ystafell fwyta – dining room

ystafell wely – bedroom

ystafell ymolchi – bathroom

ffeindio – to find

cloc larwm – alarm clock

tŷ bach – toilet

hwyr – late

sâl – ill

druan bach – poor love

i fyny grisiau – upstairs

paid â phoeni – don't worry

siorts rygbi – rugby shorts

Syniad da!

Dan ni'n hoffi... Radio Cymru

BBC Radio Cymru is *BBC Cymru Wales's Welsh-language national radio network. You can listen to Radio Cymru from 5:30am to midnight every day on FM, DAB, digital TV and online. Its sister station – Radio Cymru 2 – broadcasts light entertainment programmes every morning and plays a mixture of Welsh and English-language music. Even if you only speak a little Welsh, hearing the Welsh language and listening to Welsh music will help develop your Welsh language skills. You'll also learn about Welsh culture, and who knows, you might discover a new favourite band or artist! Why not ask your tutor to recommend some programmes for children and families?*

BBC
radio
cymru

BBC
radio
cymru2

Cân: Pobl sy'n helpu (Cyw)

Mae llawer o bobl yn ein helpu ni
Ar y stryd neu yn y tŷ
Mae llawer o bobl yn ein helpu ni
Ond pwy sydd yn ein helpu?
A wyddoch chi?

People who help us

Many people help us
On the street or in the house
Many people help us
But who helps us?
Do you know

To listen to the song, go to: <https://www.youtube.com/watch?v=tHRMvg8fcYw>

Pobl sy'n helpu eich plentyn

athro
athrawes
nain
taid
nyrs
Meddyg Teulu

People who help your child

male teacher
female teacher
grandmother
grandfather
nurse
GP

Sgwrs 1 - Yn y dosbarth

Athro: Bore da! Sut dach chi?

Plant: Da iawn, diolch.

Athro: Rŵan, ydy pawb yma? Sam...?
Sam...? Ydy o yma?

Plant: Nac ydy. Dydy o ddim yn dda.
Mae o'n sâl.

Athro: O druan bach. Nesa... Lisa?

Lisa: Yma!

Athro: Zak?

Zak: Yma!

Athro: Mali...? Mali...?

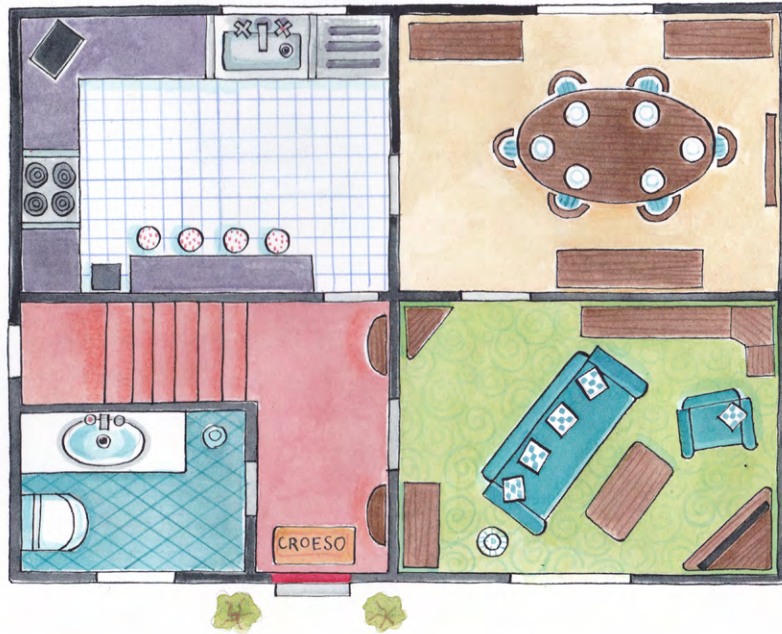
Mali: Dw i yma! Dyma fi! Sori, dw i'n
hwyr. Mi wnes i gysgu'n hwyr.
Dw i isio cloc larwm newydd!

Athro: Mae'n iawn. Idris?

Plant: Dydy o ddim yma chwaith.
Mae o'n sâl hefyd.

Athro: Dim Idris! Dim Sam! O diar!

Ystafelloedd y tŷ

Llawr gwaelod

I fyny grisiau

Be ydy'r ystafelloedd yma? *Write the correct names for each room:*

ystafell wely cegin tŷ bach lolfa ystafell fwyta ystafell ymolchi

Lle mae Tedi?

You decide lle mae Tedi. Your partner has to ask questions to find out in which room he is. Atebwch **Ydy** neu **Nac ydy**. Then change roles.

Ydy o yn y gegin?

Ydy o yn yr ystafell wely?

Ydy o yn y tŷ bach?

Ydy o yn y lolfa?

Ydy o yn yr ystafell fwyta?

Ydy o yn yr ystafell ymolchi?

Sgwrs 2

Plentyn: Lle mae'r siorts rygbi?

Rhiant: Dw i ddim yn gwybod.

Ydyn nhw fyny grisiau?

Plentyn: Nac ydyn.

Rhiant: Ydyn nhw yn y gegin?

Plentyn: Nac ydyn. O na! Lle maen nhw? Dw i'n chwarae rygbi yn yr ysgol fory!

Rhiant: Paid â phoeni! Maen nhw yn y tŷ. Dan ni'n medru ffeindio'r siorts. Be am edrych yn yr ystafell fwyta?

Plentyn: Dydyn nhw ddim yn yr ystafell fwyta.

Rhiant: Wyt ti'n siŵr?

Plentyn: Ydw. Dydyn nhw ddim yn y tŷ bach chwaith.

Rhiant: Be am edrych yn y bag ysgol?

Plentyn: Iawn. O! Dyna nhw! Siorts rygbi.

Rhiant: Da iawn!

UNED 8

Adolygu ac ymestyn

Geirfa

basged(i) – basket(s)

wyres(au) – granddaughter(s)

trefnu – to arrange, to organise

dechreuwr (-wyr) – beginner(s)

lle(fydd) – place(s)

ŵyr (wyrion) – grandson(s)

parod – ready

dim eto – not yet

hanner tymor – half term

ychydig bach – a little bit

yn gyntaf – firstly, first of all

Syniad da!

Dan ni'n hoffi... Mentrau Iaith

There are 22 Mentrau Iaith (Language Initiatives) throughout Wales. Their aim is to enable people of all ages to use the Welsh language in their communities and to socialise through the medium of Welsh. They arrange various activities for fluent Welsh speakers and Welsh learners, such as concerts, drama clubs for children, canu efo babi (singing with baby) art clubs and dosbarthiadau ioga. Why not search online for your local Menter Iaith? As well as practising your Welsh, you and your family can meet new friends and develop new skills.

Cân: Beth sydd yn y fasedged siopa?

Beth sydd yn y fasedged siopa?
fasedged siopa, fasedged siopa,
Beth sydd yn y fasedged siopa?
Dewch i ni gael gweld.

*What's in the shopping basket?
shopping basket, shopping basket,
What's in the shopping basket?
Let's have a look.*

Afal sy'n y fasedged siopa,
fasedged siopa, fasedged siopa,
Afal sy'n y fasedged siopa,
Rhywbeth neis i de.

*There's an apple in the shopping basket,
shopping basket, shopping basket,
There's an apple in the shopping basket,
Something nice for tea.*

*Why not practise your new geirfa with this song?
You can replace afal with bara, pasta, creision...*

There is a great video of Y Fasedged Siopa on the Caru Canu website:

 <https://www.youtube.com/watch?v=5jSaVx70N2c>

Tasg!

Hwrê! Eich tasg (*your task*) ydy mynd i'r siop Gymraeg leol (*local Welsh shop*) a siarad Cymraeg efo'r staff.

Sgwrs 1 – Ffonio'r pwll nofio

Derbynnnydd: Prynawn da, Pwll Nofio Abercastell. Ga i helpu?

Rhiant: Prynawn da. Dw i isio trefnu gwersi nofio i'r plant, Anna a Gwydion. Maen nhw'n bump oed.

Derbynnnydd: Wrth gwrs. Ydyn nhw'n medru nofio ychydig bach?

Rhiant: Nac ydyn, dim o gwbl.

Derbynnnydd: Iawn, mae dosbarth nos Fercher am bump o'r gloch - dosbarth sblash i ddechreuwy. Mae'r athro nofio yn y dŵr efo'r plant. Mae'n neis iawn.

Rhiant: Da iawn. Ga i gadw lle i'r plant?

Derbynnnydd: Wrth gwrs. Anna a Gwydion Jones... pump oed... pump o'r gloch nos Fercher yn y dosbarth Sblash. Iawn?

Rhiant: Iawn. Be ydy'r pris?

Derbynnnydd: Pedwar deg punt bob hanner tymor.

Rhiant: Ardderchog. Ga i dalu rŵan?

Derbynnnydd: Cewch.

Rhiant: O na... ga i ffonio wedyn i dalu? Dw i ddim yn medru ffeindio'r cerdyn banc!

Derbynnnydd: Wrth gwrs. Hwyl!

Rhiant: Hwyl!

Llenwch y bylchau gyda *yn neu mewn* *Fill in the gaps with yn or mewn*

Helo, Rhian dw i. Dw i'n byw _____ tref fach yng Nghymru o'r enw Abercastell. Dw i'n gweithio _____ Cylch Meithrin. Mae'r Cylch Meithrin _____ Neuadd Abercastell. Dw i'n gyrru i Abercastell _____ y car bach coch bob bore. Mae'r Cylch yn dechrau am naw o'r gloch. Yn gyntaf, mae'r plant bach yn canu efo fi. Wedyn dan ni'n mynd allan i chwarae. Dw i'n hoffi garddio efo'r plant bach. Tua deg o'r gloch dw i'n gwneud bwyd i'r plant _____ y gegin. Maen nhw'n bwyta tost a banana neu afal. Ar ôl cael bwyd, dan ni'n darllen stori _____ y lolfa ac yn peintio. Wedyn, amser chwarae! Am hanner dydd mae'r plant yn mynd adre. Dw i'n licio gweithio _____ y Cylch Meithrin.

Sgwrs 2

Caffi'r pwll nofio [yn edrych ar y dosbarth nofio]

A: Helô, ga i eistedd yma?

B: Wrth gwrs. Ydy'r plant yn dysgu nofio?

A: Ydyn. Maen nhw yn y pwll rŵan. Maen nhw'n hapus.

B: Mae'r athro nofio yn dda iawn. Maen nhw'n edrych yn hapus.

A: Ydyn. Maen nhw'n hoffi sblasio yn y dŵr. Dach chi'n byw yn Abercastell?

B: Ydw. Dw i yma efo'r wŷyr, Ifan. Mae o yn y dosbarth yma hefyd. Dyna Ifan efo'r bêl oren.

A: Ydy o'n mynd i Ysgol Abercastell?

B: Nac ydy, dim eto. Mae o'n dechrau wythnos nesa. Mae o isio mynd i'r ysgol rŵan – mae o'n barod.

A: Mae'r plant yn hoffi'r ysgol.

B: Mae'n ysgol neis. Dw i'n gweithio yn Ysgol Abercastell. Dw i'n gweithio yn y gegin.

A: Wel wel. Chris dw i.

B: Lyn dw i. Ond Mrs Griffiths yn yr ysgol!

A: A! Chi ydy Mrs Griffiths! Mae'r plant yn hoffi Mrs Griffiths!

B: Dw i'n hoffi'r plant i gyd – maen nhw'n hyfryd.

Mi wnaethon ni brynu bara

Geirfa

hosan (sanau) – sock(s)

mwynhau – to enjoy

clwt (clytiau) – nappy (nappies)

ffefryn(nau) – favourite(s)

arbennig – special, excellent

ers – since

ffa pob ar dost – beans on toast

methu aros – can't wait

tan tro nesa – 'till next time

Urdd

Dan ni'n hoffi... Yr Urdd

The Urdd is a national voluntary youth movement, with over 55,000 members aged between 8 and 25. Its aim is to give children and young adults opportunities to enjoy Welsh-medium activities and to contribute to their communities. The Urdd runs sports clubs and activities for children and young adults throughout Wales. It also organises Eisteddfod yr Urdd, which is Europe's largest youth festival, and has three residential centres: Llangrannog, Glan-llyn and Gwersyll Caerdydd (which is based at Cardiff's Millennium Centre).

Visit www.urdd.cymru for more information about how the Urdd could help you and your family speak Welsh and have fun!

Cân: Hei Mr Urdd

This song is about the Urdd mascot, Mr Urdd. Your children will learn a dance for this song - Dawns Mr Urdd – if they visit one of the Urdd's residential centres.

Watch the 2019 version of Hei Mr Urdd yma:

https://www.youtube.com/watch?v=2V0AJm_XcPc

Hei Mr Urdd yn dy goch, gwyn a gwyrdd,
Mae hwyl i'w gael ym mhobman yn dy gwmi,
Hei Mr Urdd tyrd am dro ar hyd y ffyrdd,
Cawn ganu'n cân i holl ieuenctid Cymru.

*Hey Mr Urdd in your red, white and green,
There's always fun to be had in your company,
Hey Mr Urdd come for a walk along the roads,
We'll sing our song to the youth of Wales.*

Parwch y llun efo'r frawddeg gywir.
Match the pictures and sentences.

Mi wnaethon ni wylio'r teledu

Mi wnaethon ni chwarae yn yr ardd

Mi wnaethon ni fwyta ffa pob ar dost

Mi wnaethon ni gacen

Mi wnaethon ni gerdded i'r siop

Mi wnaethon ni siarad efo ffrindiau

Sgwrs 1

Ceri: Helo! Croeso'n ôl!

Sam: Diolch. Dach chi'n iawn?
Ydy'r plant yn cysgu?

Ceri: Ydyn, ers wyth o'r gloch.
Mae popeth yn iawn.

Sam: Da iawn. Wnaethon nhw fwyta swper?

Ceri: Do. Maen nhw'n blant da.

Sam: Be wnaethoch chi wedyn?

Ceri: Mi wnaethon ni jig-so ac mi wnaethon ni wyllo CywTiwb. Yna, mi wnaethon ni ddarllen stori.

Sam: *Ble mae Sali Mali?*

Ceri: Ia, y ffefryn. Wnaethoch chi fwynhau'r band?

Sam: Do! Mi wnaethon nhw chwarae'n dda iawn. Mae'r gitarydd yn arbennig.

Ceri: Wnaethoch chi fwyta allan yn rhywle?

Sam: Do, mi wnaethon ni fwyta yn Giovanni's. Bendigedig!

Ceri: Da iawn. Dw i'n hoffi Giovanni's. Dydy'r prisiau ddim yn rhad ond mae'r pizzas yn dda iawn.

Sam: Wel, diolch yn fawr i ti Ceri. Dyma'r pres i ti.

Ceri: Diolch!

Sam: Tan tro nesa – hwyl!

Ceri: Hwyl!

Sgwrs 2

Elin: Be wnest ti brynu yn y siopau?

Lyn: Dim llawer. Bwyd, clytiau a sanau ysgol newydd i'r plant.

Elin: Unrhyw beth arall?

Lyn: Mi wnes i brynu coffi yn y caffi – bendigedig!

Elin: Wnest ti weld rhywun?

Lyn: Do, mi wnes i weld Jenny yn y stryd. Mi wnaethon ni siarad dipyn bach.

Elin: Neis iawn.

Lyn: O, hefyd, mi wnes i brynu'r esgidiau yma... a'r trowsus yma.

Elin: Smart iawn. Dw i'n hoffi lliw y trowsus.

Lyn: Dw i'n mynd i wisgo'r trowsus heno. Wyt ti'n cofio? Dw i'n mynd i'r sinema efo'r genod.

Elin: A dw i'n mynd i gael tecawê mawr! Dw i'n methu aros!

Mi es i i'r dre

Geirfa

nain – *grandmother*

cae(au) – *field(s)*

castell (cestyll) – *castle(s)*

cawell (cewyll) – *cage(s)*

cylchgrawn (cylchgronau) – *magazine(s)*

glaswellt – *grass, pasture*

sw (sŵau) – *zoo(s)*

doniol – *funny*

yn ymyl – *by, beside*

fel arfer – *usually*

yn anffodus – *unfortunately*

Syniad da!

Dan ni'n hoffi... Cylchgronau

Many Cylchgronau Cymraeg for children and young adults are published, which cater for all ages and interests. As well as traditional printed cylchgronau such as **Wcw** (for children under 5) and **Y Selar** (for 16-25 year olds), you'll find on-line publications such as **Lysh** <https://www.lysh.cymru/> (aimed at 11-14 year old girls) and **Bore Da** (for Key Stage 2 children in English-medium education), **CIP** (for 7-10 year olds in Welsh-medium education) and **IAW** (for Welsh learners aged 11-18). To access **Bore Da**, **Cip** and **IAW**, visit urdd.cymru. For more information about other cylchgronau Cymraeg, visit your local Siop Gymraeg or go to:

<http://www.gwales.com/magazine/?lang=EN&tsid=2>

Cân - Y Sw (Cyw)

Dewch 'da ni i'r sw-w-w
 Wel am halibalw-w-w
 Dewch gyda ni, ie ti a ni,
 I'r sw-sw-sw!

*Come with us to the zoo-oo-oo
 Well what a hullabaloo-oo-oo
 Come with us, yes you and us,
 To the zoo-zoo-zoo!*

<https://www.youtube.com/watch?v=OYqIOy6rUM0>

Geirfa Anifeiliaid *Animals*

Anifeiliaid anwes *pets*

- ci (cŵn) *dog(s)* • cath(od) *cat(s)* • mochyn (moch) cwta *guinea pig(s)*
- llygoden (llygod) *mouse (mice)* • pysgodyn (pysgod) aur *goldfish*
- bochdew(ion) *hamster(s)*

Anifeiliaid y fferm *farm animals*

- iâr (ieir) *hen(s)* • mochyn (moch) *pig(s)* • dafad (defaid) *sheep* • oen (ŵyn) *lamb(s)*
- buwch (buchod) *cow(s)* • ceffyl(au) *horse(s)* • hwyaden (hwyaid) *duck(s)*

Anifeiliaid y sw *zoo animals*

- pengwin(od) *penguin(s)* • jiráf(od) *giraffe(s)* • eliffant(od) *elephant(s)*
- llew(od) *lion(s)* • teigr(od) *tiger(s)*

Sgwrs

Linda: Helô Sam, sut aeth y gwyliau?

Sam: Da iawn, diolch.

Linda: Aethoch chi i ffwrdd?

Sam: Do. Mi aethon ni i aros efo ffrindiau, Carys a Gruff. Maen nhw'n byw yn Sir Benfro.

Linda: Hyfryd. Aethoch chi i lan y môr?

Sam: Do, wrth gwrs! Mi aethon ni i Draeth Mawr Tyddewi. Mae'n fendigedig. Mi aethon ni i Fferm Folly hefyd. Mae'r plant yn hoffi y pengwinod.

Linda: A fi! Maen nhw'n ddoniol.

Sam: Aethoch chi i ffwrdd?

Linda: Naddo, mi wnaethon ni aros adre. Ond mi aethon ni allan bob dydd - i'r amgueddfa a'r castell a'r parc. Mi wnaethon ni goginio a garddio hefyd.

Sam: Wel, amser ysgol rwan.

Linda: A dw i'n mynd i'r gwaith yn anffodus.

Sam: Hwyl, Linda!

Linda: Hwyl, Sam!

Cerdyn post

Darllenwch y cerdyn post efo'ch partner a newidiwch y geiriau sydd wedi'u tanlinellu.

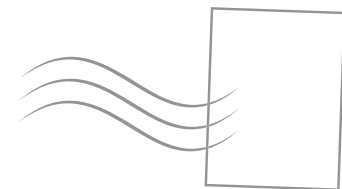
Read the postcard with your partner and replace the underlined words.

Helo Nain!

Dan ni'n mwynhau yn Llundain. Mi aethon ni i'r sw ddoe. Mi wnaethon ni weld anifeiliaid hyfryd. Wedyn mi aethon ni i siopa. Mi wnaethon ni brynu teganau newydd. Mae hi'n gynnes yma felly mi wnaeth Mam brynu het!

Gyda'r nos mi aethon ni i weld sioe. Mae'r gwesty yn hyfryd a dan ni'n bwyta mewn caffis neis bob dydd.

Cwtsh mawr,
Sioned a Lili

Nain
12 Heol yr Eglwys
Porthmadog

Mi ges i dost i frechwast

Geirfa

anrheg(ion) – *present(s)*

sbia! – *look!*

eleni – *this year*

y llynedd – *last year*

cyfrifiadur(on) – *computer(s)*

llythyr(au) – *letter(s)*

syrpréis(ys) – *surprise(s)*

caedig – *kind*

lwcus – *lucky*

Syniad da!

Mynd i weld Siôn Corn

Visiting Santa's Grotto is a magical experience for young children, and is a must-do activity for many families in the hectic run-up to Christmas. Ond mae Siôn Corn yn medru siarad Cymraeg hefyd! Why not visit a Welsh-speaking Santa at a Ffair Nadolig held by your child's school or Cylch? Also, keep an eye out for Christmas activities organised by your local Menter Iaith or Siop Gymraeg to help you celebrate Nadolig yn Gymraeg. Nadolig Llawn!

Cân: Dymunwn Nadolig Llawen

Dymunwn Nadolig Llawen X3
A Blwyddyn Newydd Dda

We wish you a Merry Christmas X3
And a Happy New Year

 <https://www.youtube.com/watch?v=jZ-QzS7QnU>

This version of the popular Christmas song can be found on **Hwyl yr Wyl** by Mynediad am Ddim, which is available to buy on www.sain.wales or from i-tunes or Amazon.

Llythyr Siôn Corn

Darllenwch lythyr Aled i Siôn Corn ac atebwch y cwestiynau.

Read Aled's letter to Siôn Corn and answer the questions below.

Annwyl Siôn Corn,

Sut dach chi? Aled dw i. Dw i'n chwech oed a dw i'n byw yn Llandudno. Dw i'n hoffi darllen, Lego, pêl-droed a chwarae gemau ar y cyfrifiadur. Dw i ddim yn hoffi rygbi!

Diolch am anrhegion y llynedd. Dach chi'n garedig iawn! Eleni, ga i set Lego Toy Story os gwelwch chi'n dda? Hefyd, ga i ddillad pêl-droed Cymru, llyfrau, ceir bach a syrpréis?

Dw i'n mynd i wneud bisgedi i chi, a bwyd arbennig i'r ceirw.

Cariad mawr,
Aled

Cywir / Anghywir? ✓ X

Aled is seven years old.

Aled lives in Llandudno.

He likes drawing.

He likes rugby.

Be ydy ...

You're very kind!

Football

Welsh football kit

small cars

Geirfa: Y Nadolig

Nadolig Llawen
Merry Christmas

Blwyddyn Newydd Dda
Happy New Year

Siôn Corn
Father Christmas

carw (ceirw)
deer, reindeer

rhestr(i) *list(s)*

sach(au) *sack(s)*

simnai (simneau)
chimney(s)

cinio Nadolig
Christmas dinner

twrci *turkey*

pwdin Nadolig
Christmas pudding

calendr(au) adfent
advent calendar(s)

cyngerdd Nadolig
Christmas concert

ffair Nadolig
Christmas fayre

Mair, Joseff, y Baban Iesu
Mary, Joseph, Baby Jesus

Y Bugeiliaid
The Shepherds

Y Tri Gŵr Doeth
The Three Wise Men

coeden Nadolig
Christmas tree

addurn(iadau)
decoration(s)

angel (angylion) *angel(s)*

seren (sêr) *star(s)*

cerdyn (cardiau) Nadolig
Christmas card(s)

anrheg(ion) Nadolig
Christmas presents

Sgwrs

Nain / Taid: Helo Alys fach, Nadolig Llawen!

Alys: Nadolig Llawen!

Nain / Taid: Wel, be gest ti?

Alys: Mi ges i feic mawr coch, dillad pêl-droed, llyfrau, doli a siocled.

Nain / Taid: Wel wel, rwy'ti'n lwcus!

Alys: Ydw, dw i'n lwcus iawn.

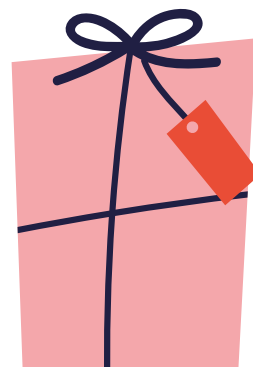
Nain / Taid: Pryd wnest ti godi?

Alys: Ym... eitha cynnar. Pedwar dw i'n meddwl.

Nain / Taid: Pedwar! Wel, wel.

Lle mae Mam a Dad nŵan?

Alys: Maen nhw'n gwneud coffi. Maen nhw wedi blino.

Mae gen i gar

Geirfa

llyschwaer – *stepsister*

bwcio – *to book*

yn ymyl – *beside, by*

bob yn ail – *every other*

dramor – *abroad*

o leiaf – *at least*

yn y cefn – *in the back*

de – *south*

efail (efeilliaid) – *twin(s)*

gogledd – *north*

llysfrawd – *stepbrother*

drwg – *naughty*

pell – *far*

Syniad da!

Mynd am dro

Mynd am dro with your child is a great activity. As well as enjoying some fresh air and exercise, it's a good opportunity to talk and introduce new vocabulary to your child. Remember to point things out and draw attention to your surroundings – and now you can do some of that yn Gymraeg!

'Edrycha!', 'Drycha!' or 'Sbia!' are used yn Gymraeg to mean 'Look!'.

Cân: Heno Heno

This traditional lullaby, with its simple melody and lyrics, will soothe a little one to sleep in no time! Why not include some Cymraeg in your family's bedtime routine?

hen blant bach – *dear little children*
dime – *halfpenny*

Watch the Caru Canu version here:

<https://www.youtube.com/watch?v=3pIIRziNq7o>

Heno, heno, hen blant bach
Heno, heno, hen blant bach
Dime, dime, dime hen blant bach
Dime, dime, dime hen blant bach

Gwely, gwely, hen blant bach
Gwely, gwely, hen blant bach
Dime, dime, dime hen blant bach
Dime, dime, dime hen blant bach

Cysgu, cysgu, hen blant bach
Cysgu, cysgu, hen blant bach
Dime, dime, dime hen blant bach
Dime, dime, dime hen blant bach

Fory, fory, hen blant bach
Fory, fory, hen blant bach
Dime, dime, dime hen blant bach
Dime, dime, dime hen blant bach

Trafod oedran *Discussing age*

Mae Twm yn un oed.

Mae Twm yn ddwy oed.

Mae Twm yn dair oed.

Mae Twm yn bedair oed

Twm is one year old

Twm is two years old

Twm is three years old

Twm is four years old

1
oed

4
oed

In Uned 7, we practised using feminine numerals with money (dwy bunt, tair punt, pedair punt). You'll also notice their use with hours in Sgwrs 2 (pedair awr). Yn Gymraeg, we also use the feminine numerals with years and people's ages, as years are feminine. So, it doesn't matter whether you have a boy or a girl: we use feminine numerals when talking about their ages in years.

- Faint ydy oedran Gwenan a Guto rŵan?
- Mae hi'n ddwy oed ac mae o'n bedair oed.

However, if you have a baby or toddler, you'll need to use the usual numerals too as months are masculine:

Mae Olwen yn dri mis oed heddiw Mae Sam yn un oed a dau fis.

**Remember the soft mutation after yn or 'n ('Mae hi'n wyntog') as well as after dau or dwy.*

Sgwrs 1

Yn yr ysgol

Ifan: Sgen ti frawd neu chwaer?

Gwawr: Oes. Mae gen i ddau frawd bach, Owain a Garan.
Maen nhw'n efeilliaid tair oed. A ti?

Ifan: Mae gen i lysfrawd, lanto. Mae lanto yn un deg
pump oed. Mae o'n byw efo ni bob yn ail wythnos.
Dw i'n hoffi chwarae pêl-droed efo fo.
Mae o'n prynu siocled i fi. Mae o'n cŵl.

Gwawr: Rwyt ti'n lwcus!

Ifan: Ydw, dw i'n lwcus.

Gwawr: Mae Owain a Garan yn swnllyd ac maen nhw'n ddrwg.
Dw i isio brawd mawr!

Sgwrs 2

A: Prynawn da, ga i helpu?

B: Prynawn da, dw i isio bwcio gwyliau i'r teulu.

A: Wrth gwrs. Faint o bobol?

B: Pump. Mae gynnon ni dri o blant bach: maen nhw'n ddwy, tair a chwech oed.

A: Dach chi isio mynd dramor?

B: Nac oes. Dan ni isio mynd i dde Cymru a dan ni isio gwyliau ar y traeth. Dan ni'n hoffi nofio yn y môr.

A: Dach chi isio aros mewn gwesty neu mewn tŷ?

B: Tŷ, plŷs. Mae gynnon ni ddau gi. Maen nhw'n dŵad efo ni ar y gwyliau.

A: Dim problem. Faint o ystafelloedd gwely dach chi isio?

B: Tair, plŷs.

A: Iawn. Esgusodwch fi... dw i'n edrych ar y system... Wel, mae gynnon ni un tŷ yn Sir Benfro ac un yn ymyl Abertawe.

B: Hmm. Mae Abertawe yn bell. Mae'r plant bob amser yn sâl yn y car, ac mae'r cŵn yn mynd yn flin iawn yn y car. Sir Benfro felly!

A: Ga i ofyn... lle dach chi'n byw?

B: Ynys Môn.

A: Mae Sir Benfro yn bell hefyd – pedair awr yn y car, o leiaf. Dach chi'n mynd i yrru o Ynys Môn i Sir Benfro efo'r plant a dau gi blin? Dach chi'n siŵr?

B: Hmm ...

A: Dach chi isio gweld tŷ yn y gogledd hefyd? Beth am Landudno?

B: Syniad da!

UNED 13

Roedd hi'n braf

Geirfa

sach(au) stori
– story sack(s)

adeiladu – to build

chwythu – to blow

dringo – to climb

glanio – to land

penderfynu – to decide

rhuo – to roar

meddai – said

blaidd – wolf

carreg (cerrig) – stone(s)

crochan – cauldron

gwelltyn (gwellt)
– straw(s)

prawf (proffion) – test(s)

pren – wood

cryf – strong

gofalus – careful

Syniad da!

Sach Stori

Sachau stori are great resources for young children. Usually, a sach stori contains a story book and objects such as puppets, toys, costumes and props which bring the story to life. Many children learn and retain information better when kinesthetic methods are used, such as role play and movement. Sachau stori can be bought, but it's easy to make your own – and much cheaper! With a little imagination, everyday objects can be used in a fun and interactive way. You'll find plenty of inspiration online on websites such as Pinterest.

Cân: Y Tri Mochyn Bach

Roedd 'na dri mochyn bach efo'i gilydd mewn cwt
A'u Mami wrth ei bodd efo'r tri,
Bob amser dywedai y fam soch soch
Dywedai'r moch bach wi-wi-wi.

*Three little pigs lived together in a sty
And their Mammy loved the three,
The mother always said soch soch
The little pigs said wee-wee-wee*

This song can be found on **Holl Anifeiliaid y Goedwig** by Plu, which is a great collection of Welsh songs for children.

<https://sainwales.com/store/sain/sain-scd2716>

Stori'r Tri Mochyn Bach

Darllenwch y stori yma efo'ch plentyn

Amser maith yn ôl, roedd 'na dri mochyn bach o'r enw Jac, Bob a Bil. Roedd y tri mochyn bach isio adeiladu tŷ.

Mi wnaeth Jac benderfynu adeiladu tŷ o wellt. Mi wnaeth o adeiladu'r tŷ yn gyflym iawn.

Mi wnaeth Bob benderfynu adeiladu tŷ o bren. Mi wnaeth o adeiladu'r tŷ pren yn gyflym iawn hefyd.

Mi wnaeth Bil benderfynu adeiladu tŷ o gerrig. Mi wnaeth o adeiladu'r tŷ yn araf ac yn ofalus. Roedd o'n hyfryd.

Un diwrnod, roedd 'na flaidd mawr drwg yn mynd am dro yn ymyl tai y tri mochyn bach. Yn gyntaf, mi wnaeth o weld tŷ gwellt.

"Helo Mistar Mochyn," meddai'r blaidd.

"Ga i ddŵad i mewn?"

"Na chei, rwy'ti'n flaidd mawr drwg," mi wnaeth Jac ateb.

"Felly, dw i'n mynd i chwythu'r tŷ i lawr!" mi wnaeth y blaidd ruo, a chwythu'r tŷ gwellt yn fflat i'r llawr.

Wedyn, mi wnaeth y blaidd weld y tŷ pren.

"Helo Mistar Mochyn," meddai'r blaidd.

"Ga i ddwad i mewn?"

"Na chei, rwy'ti'n flaidd mawr drwg," mi wnaeth Bob ateb.

"Felly, dw i'n mynd i chwythu'r tŷ i lawr!" mi wnaeth y blaidd ruo, a chwythu'r tŷ pren yn fflat i'r llawr.

Wedyn, mi wnaeth y blaidd weld y tŷ cerrig.

"Helo Mistar Mochyn," meddai'r blaidd.

"Ga i ddŵad i mewn?"

"Na chei, rwy'ti'n flaidd mawr drwg," mi wnaeth Bil ateb.

"Felly, dw i'n mynd i chwythu'r tŷ i lawr!" mi wnaeth y blaidd ruo, a chwythu... a chwythu... a chwythu. Ond roedd y tŷ cerrig yn gryf. Felly, mi wnaeth y blaidd ddringo i mewn i'r simnai. Ond, mi gaeth o syrpreis! Mi wnaeth o lanio mewn crochan o gawl! Mi wnaeth y blaidd redeg i ffwrdd. Doedd o ddim isio gweld y tri mochyn bach eto!

Mi aeth Jac a Bob i fyw efo Bil yn y tŷ cerrig, a byw yn hapus am byth.

Geirfa storïau

Amser maith yn ôl *A long time ago* am byth *for ever*
Un diwrnod *One day*

Sgwrs

Rhiant: Be sy'n bod, cariad?

Plentyn: Dw i'n sâl.

Rhiant: O?

Plentyn: Mae gen i annwyd ac mae gen i bigyn clust. Dw i'n sâl iawn.
Dw i ddim yn medru mynd i'r ysgol heddiw.

Rhiant: Felly dwyt ti ddim yn medru mynd i barti pen-blwydd Siôn heno?
Dan ni'n mynd i fowlio deg. Wyt ti'n cofio?

Plentyn: O... wel...

Rhiant: Oes 'na prawf yn yr ysgol heddiw, cariad?

Plentyn: Oes.

Rhiant: Felly dwyt ti ddim yn sâl?

Plentyn: Nac ydw.

Rhiant: O cariad, dydy'r prawf ddim yn bwysig. A heno, dan ni'n mynd i gael
amser da yn bowlio deg.

Lle roeddech chi'n byw ac yn gweithio?

Geirfa

calon(nau) – heart(s)	o hyd – still, always
coedwig(oedd) – forest(s)	rhywbryd – sometime
gafr (geifr) – goat(s)	llystad(au) – stepfather(s)
llysfam(au) – stepmother	ofn(au) – fear(s)
lladd – to kill	blêr – messy
bob amser – every time	byw – alive
gofal plant – childcare	cas – nasty
ei hunan – herself / himself	gwag – empty
llawn / rhan amser – full / part time	hardd – beautiful

Syniad da!

Amgueddfa Cymru

Amgueddfa Cymru is a family of seven museums located throughout Wales. You may have already visited one or more of these museums with your family. Ond wnaethoch chi siarad Cymraeg? Mae 'na lawer o staff Amgueddfa Cymru yn siarad Cymraeg, felly dach chi'n medru mwynhau diwrnod allan a siarad Cymraeg. Mae gan Amgueddfa Cymru adnoddau (resources) i helpu dysgwyr hefyd:

- Llwybrau Llafar Sain Ffagan – <https://amgueddfa.cymru/media/45094/Llwybrau-Llafar.pdf>
- Pwll Mawr – <https://amgueddfa.cymru/geiriau/lo/>
- Yr Amgueddfa Lechi – Camau Cymraeg – https://museum.wales/media/42149/camau_cymraeg_intro.pdf
- Yr Amgueddfa Wlân – Gwau Geiriau – <https://amgueddfa.cymru/gwaugeiriau/>
Entry is free too!

Cân: Cyfri'r Geifr **Counting the Goats**

This popular folk song is sung at many Eisteddfodau but also in informal Welsh sing-songs.

This version was recorded for Dysgu Cymraeg by singer Siân James.

<https://www.youtube.com/watch?v=X-e-UcMxUOA>

Oes gafr eto? Oes heb ei godro?

Is there another goat? A goat that hasn't been milked?

Ar y creigiau geirwon mae'r hen afr yn crwydro.

On the craggy rocks the old goat is wandering

Gafr wen, wen, wen,

A white white goat

le finwen, finwen, finwen,

Yes white lipped, white lipped, white lipped,

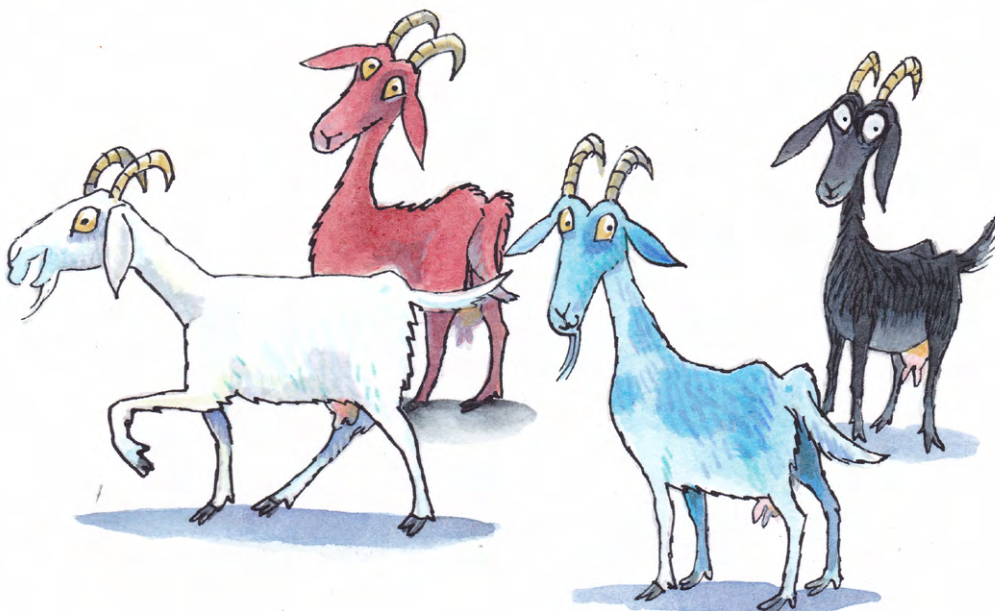
foel gynffonwen, foel gynffonwen,

bald white tailed, bald white tailed,

ystlys wen a chynffon, wen-wen-wen.

A white flank and a tail, white, white, white.

* 'Gwen' is the feminine form of 'gwyn' used in songs and phrases. Don't worry about this.

Stori Eira Wen Rhan 1

Amser maith yn ôl, roedd tywysoges o'r enw Eira Wen. Roedd Eira Wen yn byw efo'i llysfam, y Frenhines. Roedd y Frenhines yn gas iawn.

Roedd Eira Wen yn hardd. Roedd y frenhines yn hardd hefyd, ac roedd gynni hi ddrych hud i weld ei hunan. Bob bore, roedd y Frenhines yn gofyn:

“O ddrych hud, pwy ydy'r harddaf yn y byd?”

Roedd y drych bob amser yn ateb, “Ti, wrth gwrs!”

Ond un diwrnod, mi wnaeth y drych ateb: “Eira Wen ydy'r harddaf yn y byd.”

Doedd y frenhines ddim yn hapus. Felly, mi aeth hi i weld yr heliwr.

“Heliwr,” meddai'r Frenhines, “Dw i isio i ti ladd Eira Wen a dw i isio gweld calon Eira Wen.”

Mi aeth Eira Wen i'r goedwig efo'r heliwr. Ond doedd o ddim yn medru lladd Eira Wen. Roedd hi'n hyfryd. Felly, mi wnaeth o ladd anifail a rhoi calon yr anifail i'r Frenhines.

Mi wnaeth Eira Wen gerdded yn y goedwig. Roedd hi wedi blino. Mi wnaeth hi weld tŷ bach twt. Mi aeth hi i mewn i'r tŷ bach twt. Roedd o'n wag, ond roedd o'n flêr iawn! Roedd popeth yn fach hefyd. Bwrdd bach, cadeiriau bach a saith gwely bach. Mi wnaeth Eira Wen llau'r tŷ. Wedyn, mi aeth hi i fyny grisiau i gysgu mewn gwely bach.

Yna, mi wnaeth hi glywed pobol yn y tŷ. Roedd gynni hi ofn. Roedd 'na saith corrach bach yn y tŷ!

“Pwy wyt ti?” meddai un corrach bach.

“Eira Wen dw i. Mae gen i llysfam gas. Ga i aros yma efo chi? Dw i'n medru helpu yn y tŷ. Dw i'n medru coginio.”

“Wrth gwrs. Croeso, Eira Wen.”

Yn y palas, roedd y Frenhines yn siarad efo'r drych.

“O ddrych hud, pwy ydy'r harddaf yn y byd?”

Mi wnaeth y drych ateb: “Eira Wen, mae hi'n fyw o hyd!”

Doedd y Frenhines ddim yn hapus. Felly, mi wnaeth hi foddion hud. Mi wnaeth hi yfed y ffigis. Rŵan, roedd hi'n edrych fel hen ddynes, ac roedd gynni hi afal gwenwynig...

Geirfa Storiâu

tywysoges *princess*

tywysog *prince*

brenhines *queen*

brenin *king*

drych hud *magic mirror*

Pwy ydy'r harddaf yn y byd?

Who's the fairest one of all?

palas *palace*

heliwr *hunter*

yn sydyn *suddenly*

corrach *dwarf*

ffisig hud *magic potion / medicine*

hen ddynes *old woman*

afal gwenwynig *poisoned apple*

Sgwrs

Siân: Helo Lyn, sut wyt ti?

Lyn: Da iawn diolch, a ti?

Siân: Da iawn hefyd, diolch. Lle wyt ti'n gweithio rŵan?

Lyn: Dw i ddim yn gweithio. Mae gen i dri o blant bach a dw i adre efo nhw. Cyn cael y plant, ro'n i'n gweithio i'r Cyngor. Sgen ti blant?

Siân: Oes, mae gen i ddau o blant.

Lyn: Wyt ti'n gweithio?

Siân: Ydw. Dw i'n gweithio'n rhan amser. Mae hi'n anodd gweithio

bob dydd efo plant bach ac mae gofal plant yn ddrud.

Lyn: Ydy! Wel, dw i'n mynd i gasglu'r plant rŵan, ond be am gael coffi rhywbryd?

Siân: Gwych!

